

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของ
ผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

นครศรีธรรมราช เขต 2

THE RELATIONSHIP BETWEEN SCHOOL -BASED MANAGEMENT AND LEARNERS'
QUALITY IN BASIC EDUCATIONAL SCHOOL OF NAKHONSITHAMMARAT PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

17

จิรัชสา ไสยแก้ว*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บำรุง ศรีนวลปาน**

ดร.กุสุมา ใจสบาย**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 2) ศึกษาคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ปีการศึกษา 2559 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 331 คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครืขชี้และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดลงมา คือ ด้านการตรวจสอบและการถ่วงดุล ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน ด้านการบริหารตนเอง และด้านการกระจายอำนาจ
2. คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.34$)
3. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับสูง ($r = .889$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับคุณภาพผู้เรียนสูงสุดอยู่ในระดับสูง ($r = 0.836$) และด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชนมีความสัมพันธ์กับคุณภาพผู้เรียนต่ำสุดอยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.603$)

คำสำคัญ: การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน, คุณภาพของผู้เรียน

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

** คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the administrative level of school -based management in basic educational school of Nakhonsithammarat Primary Educational Service Area Office 2. 2) to learners' quality in schools in basic educational school of Nakhonsithammarat Primary Educational Service Area Office 2, and 3) to study the relationship of school -based management and learners' quality in basic educational school of Nakhonsithammarat Primary Educational Service Area Office 2. The samples used in this study were school administrators and teachers in the public schools of Nakhonsithammarat Primary Educational Service Area Office 2 in the school year 2015. The sample studied were 331 persons by using the Kreicie and Morgan Determining Sample Size. The instrument used was a rating scale questionnaire. The statistics used in the analysis included percentage, mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficient.

The results of this research were as follows:

1. The school -based management of Nakhonsithammarat Primary Educational Service Area Office 2 was at the high level ($\bar{X} = 4.24$). By the arrangement from the highest percentage are Check and Balance, Participation, Returning Power to People, Self -Management and Decentralization.

2. The learners' quality in schools of Nakhonsithammarat Primary Educational Service Area Office 2 was overall rate at good level ($\bar{X} = 4.34$).

3. The school -based management had related at .01 level of statistics significance at high level ($r=.889$) to the learners' quality and related to the hypothesis. When considered in separate aspects, found that the participation was rated at the highest, high level via learners' quality ($r=.836$). And the returning power to people was rated at the lowest, average level via learners' quality ($r = .603$).

Keywords: School - Based Management, Learners' Quality

บทนำ

สภาพปัจจุบันสังคมโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ การเมือง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฯลฯ ซึ่งจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อประชากรของชาติ ดังนั้น การที่ประชากรของชาติได้รับการศึกษาที่ดี ย่อมจะนำไปสู่การพัฒนาตนเองให้มีพร้อมรับกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ และสามารถใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ในการพัฒนาชาติได้เช่นกัน ดังนั้น ผู้ที่มีส่วนในการจัดการศึกษาจึงควรจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้มีความสมบูรณ์รอบด้าน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีทักษะชีวิต ซึ่งจากสาระสำคัญในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 อันเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการศึกษาหลายมาตรา อีกทั้งยังเป็นแนวทางนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านการจัดการศึกษาของชาติ การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาครั้งนี้จึงถือได้ว่าเป็นการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ของประเทศไทย (พนม พงษ์ไพบูลย์, 2543, หน้า 97)

โดยในส่วนของนโยบายปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการศึกษา ในมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดสาระสำคัญให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรง เพื่อให้การศึกษาสร้างคนและสร้างความรู้สู่สังคมคุณธรรม คุณภาพ สมรรถภาพ และประสิทธิภาพต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, หน้า 1) จากแนวคิดของการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษามีความผูกพันอย่างใกล้ชิดกับแนวคิดของการบริหารโดยใช้รูปแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, หน้า 13) โดย การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามแนวคิดนี้ จะเป็นการยกอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจ ความรับผิดชอบในการบริหารจัดการศึกษาไปจากส่วนกลางไปยังโรงเรียนโดยตรง โดยให้คณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้แทนทรงคุณวุฒิ ได้มีอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา 4 งาน คือ งานด้านวิชาการ งานด้านงบประมาณ งานด้านบุคลากร และงานด้านบริหารทั่วไป โดยให้ตอบสนองสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะต้องนำมาใช้ในการจัดการศึกษาของไทย สำหรับหลักการสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียน

เป็นฐาน (School -Based Management : SBM) ได้แก่ หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม หลักการบริหารตนเอง และหลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ซึ่งความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน นอกจากจะยึดหลักการของ SBM และแนวทางตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฯ แล้ว เงื่อนไขความสำเร็จประการหนึ่ง คือ กฎ ระเบียบที่จะนำสู่การปฏิบัติ จะต้องมีความชัดเจน นำไปปฏิบัติได้จริง ต้องสร้างความเข้าใจให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะคณะกรรมการบริหารการศึกษา ต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง เพื่อให้ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีประสิทธิภาพสูงสุด นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนที่เป็นเป้าหมายสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา (สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, 2544, หน้า 22)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นเรื่องที่ต้องศึกษาและมีการดำเนินงานเพื่อการบริหารหลายขั้นตอน และในฐานะที่สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดการศึกษาให้แก่ประชาชน การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นสิ่งที่ยังคงคาดหวังและสถานศึกษาจะต้องทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้มีคุณภาพเท่าที่จะทำได้ และในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้มีข้อบังคับกำหนดให้สถานศึกษาต้องมีการตรวจสอบจากคณะกรรมการประเมินผลภายนอก นั่นคือ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เรียกโดยย่อว่า สมศ. จึงทำให้เกิดการผลักดันให้สถานศึกษาต้องกำหนดคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้ระบบดังกล่าวต้องนำไปสู่ผลการดำเนินงานที่มีคุณภาพตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และต้องเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงสุด นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนที่เป็นเป้าหมายสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา

ดังนั้น การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายด้านไม่ว่าจะเป็นตัวผู้เรียนเอง สติปัญญา ร่างกาย ความสัมพันธ์ในครอบครัว สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ โรงเรียนมีส่วนสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเป้าหมาย โดยผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องออกแบบกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนของผู้เรียน และต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องตามแนวทางที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 รวมถึงมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน และนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุง พัฒนา การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน จึงจะทำให้การจัดการศึกษาบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง (ประยงค์ เนาบุตร, 2550, 10)

ในการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาทุกแห่ง เมื่อพิจารณาผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลการประเมินของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 201 โรงเรียน ปีการศึกษา 2557 พบว่า “ผ่าน การรับรองมาตรฐาน” จำนวน 155 โรงเรียน และ “ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐาน” จำนวน 46 โรงเรียน ซึ่งสถานศึกษาส่วนใหญ่ไม่ผ่านเกณฑ์กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐานในด้านคุณภาพผู้เรียน ตัวบ่งชี้ที่ 5 ว่าด้วยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่มีเกณฑ์การพิจารณาจากร้อยละของผู้เรียนที่ได้คะแนนผลการทดสอบของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ มากกว่าขีดจำกัดล่างของค่าเฉลี่ยผลการทดสอบแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งปัญหาเหล่านี้อาจมาจากการดำเนินการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของครู และการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2, 2557, 82) จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนในการใช้เป็นแนวทางพัฒนาตนเอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพต่อไป

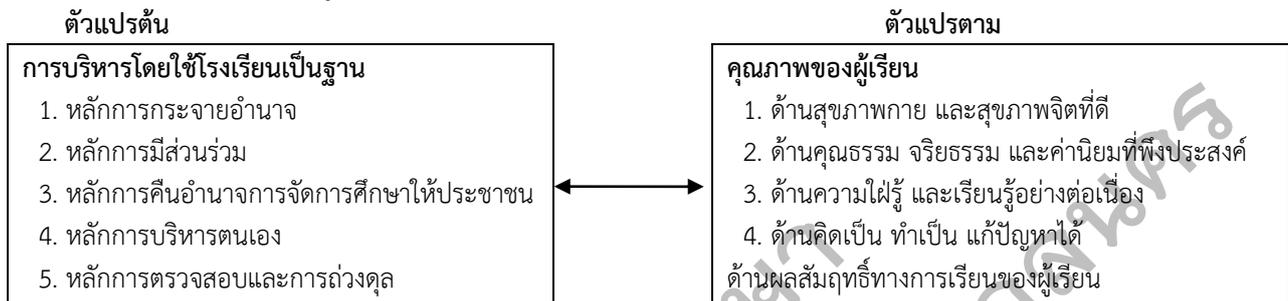
ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
2. เพื่อศึกษาคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยใช้แนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (จามจุรี จาเมือง และคณะ, 2558, หน้า 9) ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ 1) หลักการกระจายอำนาจ 2) หลักการมีส่วนร่วม 3) หลักการคืนอำนาจ การจัดการศึกษาให้ประชาชน 4) หลักการบริหารตนเอง และ 5) หลักการตรวจสอบและการถ่วงดุล และแนวคิดตัวชี้เกี่ยวกับเรื่องคุณภาพของผู้เรียนไว้ 5 ด้าน (การประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ในรอบการประเมินรอบที่ 3 ช่วงปีการศึกษา 2554 – 2558) คือ 1) ด้านสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี 2) ด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ 3) ด้านความรู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 4) ด้านคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ และ 5) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

จากแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 2,312 คน แยกเป็นครูผู้สอน/ครูผู้ช่วย จำนวน 2,135 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 177 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 26 คน และครูผู้สอนในสถานศึกษาของรัฐ 305 คน รวมทั้งหมด 331 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ปีการศึกษา 2559 ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ และสุ่มอย่างง่ายจำนวนตามตารางเครซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน พิเชิต ฤทธิจรูญ, 2554, หน้า 119)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 2 ชุด โดยชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามผู้บริหารและครูในสถานศึกษาของรัฐสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตำแหน่งหน้าที่และขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามหลักการบริหาร 4 ประการ คือ การกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม การบริหารตนเอง การตรวจสอบและถ่วงดุล เป็นแบบสอบถามแบบมาตรา ส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อยู่ในระดับ มาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อยู่ในระดับ น้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ส่วนชุดที่ 2 เป็นแบบรวบรวมคุณภาพผู้เรียน โดยผู้วิจัยใช้ข้อมูลผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในรอบการประเมินรอบที่ 3 ช่วงปีการศึกษา 2554 - 2558 ของสถานศึกษาประเภทศึกษาของรัฐในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ที่ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ได้รวบรวมข้อมูลไว้

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขอความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชเพื่อทำหนังสือนำเสนอแบบสอบถามถึงผู้บริหารและข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและข้าราชการครูในสถานศึกษา

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างจำนวน 331 ชุด ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 26 ชุด และครูผู้สอนจำนวน 305 ชุด

3. เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 331 ชุด ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. เก็บข้อมูลคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาโดยรวบรวมผลการประเมินคุณภาพของผู้เรียนจากการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 (สมศ.) ของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยใช้สถิติดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ (percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. สถิติที่ใช้ในการหาความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน วิเคราะห์โดยการทดสอบความสัมพันธ์อย่างง่ายเพื่อทดสอบสมมติฐาน และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$) เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดลงมา คือ ด้านการตรวจสอบและการถ่วงดุล ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน ด้านการบริหารตนเอง และด้านการกระจายอำนาจ

2. คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.34$)

3. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับสูง ($r = .889$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับคุณภาพผู้เรียนสูงสุดอยู่ในระดับสูง ($r = 0.836$) และด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชนมีความสัมพันธ์กับคุณภาพผู้เรียนต่ำสุดอยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.603$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่ค้นพบตามจุดมุ่งหมายและสมมติฐานของการวิจัย มีสาระในการอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 มีการบริหารอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 มีการส่งเสริมสนับสนุนในเรื่องของการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา และเห็นความสำคัญ ของเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และนโยบายภาครัฐได้ให้ความสำคัญโดยกำหนดเป็นหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 เพื่อเป็นหลักปฏิบัติให้กับสถานศึกษาต่าง ๆ ได้มีแนวทางในการปฏิบัติให้เข้าใจตรงกัน จึงทำให้พบว่าสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 มีระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูชาติ แปลงล้วน (2551) ที่พบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน : กรณีศึกษาโรงเรียนในโครงการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงราย เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรวี นิจจอหอ (2551) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ในภาพรวมมีระดับการบริหาร อยู่ในระดับมาก

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เรื่องศักดิ์ ชูปวา (2554) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน กับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในภาพรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทิน เวทวงษ์ (2556) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 สหวิทยาเขตระยอง 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยภาพรวมมีอยู่ในระดับ

1. จากผลการวิจัยพบว่า คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ในภาพรวมผู้เรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ซึ่งมีการเจริญในหลาย ๆ ด้าน ทำให้สามารถจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย มีระบบการติดต่อสื่อสารที่สะดวกสบาย อีกทั้งมีแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่หลากหลาย มีการระดมทรัพยากรและได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการศึกษา ส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผลการประเมินคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ในภาพรวมผู้เรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับดีซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐ สระแก้ว (2550) ที่การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาชั้นพื้นฐานด้านคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพของผู้เรียนอยู่ในระดับดี

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรวี นิจจอหอ (2551) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ในภาพรวมและรายมาตรฐาน มีคุณภาพในระดับดีทุกมาตรฐาน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่าภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 มีความเข้าใจในหลักการและวิธีการปฏิบัติของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เรื่องศักดิ์ ชูปวา (2554) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลของโรงเรียน โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง และการบริหารการใช้โรงเรียนเป็นฐานสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ การบริหารการใช้โรงเรียนเป็นฐานด้านหลักการบริหารตนเอง ด้านหลักการกระจายอำนาจ หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน และด้านหลักการมีส่วนร่วม

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทิน เวทวงษ์ (2556) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 สหวิทยาเขตระยอง 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลอยู่ในระดับสูง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการกระจายอำนาจ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2 ลำดับ คือ สถานศึกษากำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบให้แก่บุคลากรอย่างเหมาะสม สถานศึกษานิเทศ กำกับ ติดตาม พัฒนาคุณภาพการเรียน การสอน การให้คำปรึกษา การแก้ปัญหาของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีหลักการการกระจายอำนาจให้แก่บุคลากรอย่างเหมาะสม และควรมิเทศ กำกับ ติดตาม พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนมีการให้คำปรึกษา และแก้ปัญหาของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานตรงกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นต่อไป

2. จากผลการวิจัยพบว่า คุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ควรทำความเข้าใจและร่วมกันวิเคราะห์หาสาเหตุ เพื่อแก้ปัญหาคุณภาพของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นโดยสถานศึกษาจัดกิจกรรมหรือโครงการรองรับในมาตรฐานด้านที่ผู้เรียนมีปัญหา

3. จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีความสัมพันธ์กับคุณภาพของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ในระดับสูงมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาและครูจัดทำแนวปฏิบัติการประเมินผลของสถานศึกษา และมีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติงานของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนระดับประถมศึกษาหรือในโรงเรียนเอกชน เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจในการวางแผนการดำเนินงาน

2. ควรทำการวิจัยในเรื่องนี้ในโรงเรียนประถมศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกับเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 เพื่อจะได้นำผลการวิจัยมาพิจารณาว่าผลการวิจัยสอดคล้องหรือแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร มาจากสาเหตุใด

เอกสารอ้างอิง

จามจุรี จำเมือง และคณะ. (2558). *คู่มือเตรียมสอบ แนวข้อสอบ ผู้บริหารสถานศึกษา การศึกษาเพื่อเลื่อนตำแหน่ง เปลี่ยนตำแหน่ง พร้อมเฉลย*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

ประยงค์ เนาวบุต. (2550). *การบริหารคุณภาพ*. ในเอกสารแนบท้ายแผนกิจกรรม ชุติวิชา 23700 ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 4 หน้า 7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.

พนม พงษ์ไพบูลย์. (2543). *นโยบาย และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงระบบบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.

พิชิต ฤทธิจรรย์. (2554). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: เฮ้าส์ ออฟ เคอร์มิสท์.

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2544). *การกระจายอำนาจการจัดการศึกษา*. เข้าถึงได้จาก

<http://www.moe.go.th/main2/article/article-somsak/article-somsak08.htm>. 1 ตุลาคม 2558

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2. (2557). *เอกสารประกอบการประชุมผู้บริหารสถานศึกษาครั้งที่ 1/2558*. 20 (พฤศจิกายน) : 46 -52.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และ วิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.